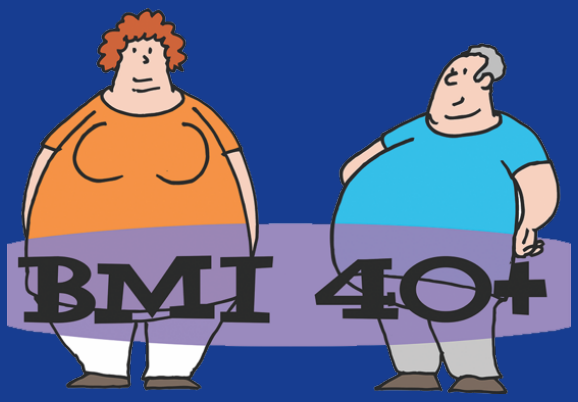
BMI40+ Facilitiy Check

Is jouw zorgorganisatie klaar voor de zorg voor obese cliënten?

In veel zorgorganisaties komt het nog weinig voor dat er een obese cliënt wordt opgenomen. We schrijven met opzet 'nog' omdat cijfers uitwijzen dat we daar de komende jaren steeds meer mee te maken gaan krijgen. Het is dus belangrijk om daarover nu vast na te denken. Immers, als je maatregelen neemt op het moment dat een obese cliënt zich aanmeldt, ben je te laat. Het is dan niet meer mogelijk om waardige zorg te bieden en zorgverleners worden te zwaar belast. Een eerste stap is daarom het doorlichten van de huidige situatie met een checklist. Dat kan met de checklist die nu voor je ligt: BMI40+ Facility Check.

Copyright afbeelding: LOOmotion

Zijn er bijvoorbeeld tilliften beschikbaar die sterk genoeg zijn om cliënten die meer wegen dan bijvoorbeeld 150 kilo te verplaatsen? En zijn de deuren breed genoeg voor een extra breed obesitas bed? Realiseer je dat een checklist als deze nooit compleet is, houd je ogen dus altijd open voor eventuele andere knelpunten. En geef ze door aan de ontwikkelaars (zie adres in het colofon van deze BMI40+ Facility Check).

Pas op, als bij transferhulpmiddelen, meubilair, zorgmateriaal, etc. vermeld wordt dat ze gebruikt kunnen worden voor obese clienten, wordt vaak alleen gedacht aan de maximale capaciteit (in kilo's). Uiteraard is dat belangrijk, maar minstens zo belangrijk is de breedte. Immers, als de capaciteit voldoende is maar het hulmiddel te smal, dan is het alsnog onbruikbaar.

Tot slot, deze checklist checkt in eerste instantie of jouw zorgorganisatie op een veilige en ergonomische manier zorg kan verlenen aan obese cliënten. Maar is er meer nodig. Is er bijvoorbeeld kennis bij de zorgverleners aanwezig om de obese client optimaal te kunnen verzorgen? Denk bijvoorbeeld aan de lichaamstypes (appel, peer) en de gevolgen daarvan voor de manier waarop deze mensen opstaan, lopen, zich verplaatsen in bed, etc. Ook is het belangrijk kennis te hebben, en extra alert te zijn, op huidproblemen bij obese mensen als gevolg van transfers en hun houding in bed of stoel. En denk tot slot aan communicatieve vaardigheden om respectvolle zorg te kunnen geven aan deze kwetsbare doelgroep. Hoewel dit belangrijke aspecten zijn, beperkt deze BMI40+ Facility Check zich tot de randvoorwaarden om ergonomisch verantwoord zorg te kunnen verlenen.

Tot slot: je zult in deze checklist regelmatig vage aanduidingen als 'voldoende' of 'geschikt' aantreffen. Helaas kunnen we dan concrete richtlijnen (in centimeters, kilo's etc.) niet geven. Soms omdat ze eenvoudigweg niet bestaan, soms omdat ze sterk afhangen van het gewicht, de mobiliteit en het lichaamstype van de betreffende obese client(en). Blijf logisch nadenken, visualiseren en uitproberen (eventueel met een obesitas pak).

Succes!

De te checken items

Maak een (virtueel) rondje door je zorgorganisatie. Waar loopt een obese cliënt letterlijk en figuurlijk tegenaan?

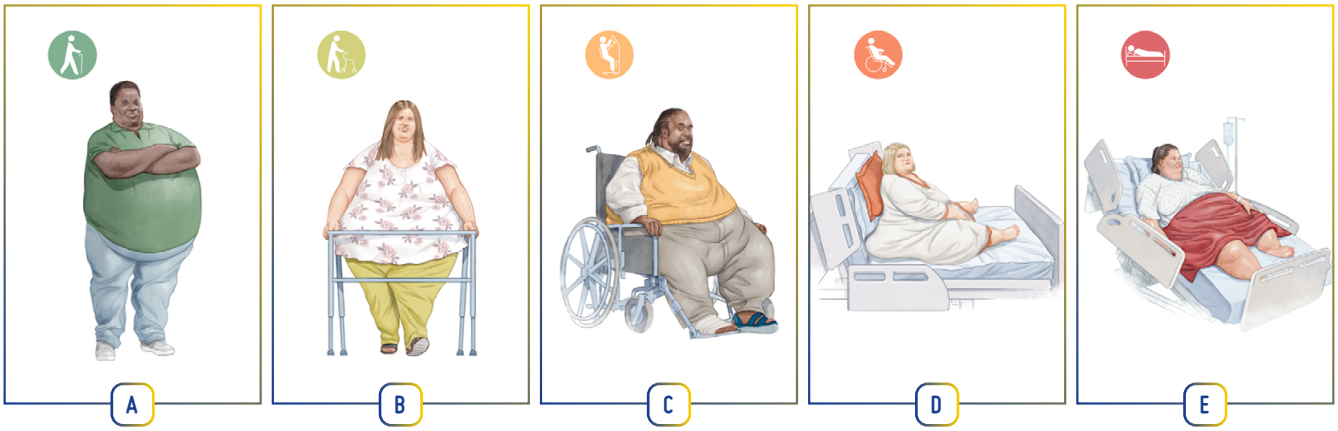
1 Maak een schatting van het aantal cliënten met overgewicht (BMI>40) die verzorgd worden in jouw organisatie.

Als dit nul of heel erg weinig is, kun je afvragen of het überhaupt nodig is om maatregelen te nemen. Een argument kan desondanks zijn dat je organisatie voorbereid wil zijn op de toekomst. Of dat je in acute situaties zorg wilt kunnen bieden aan obese cliënten.

2 Maak een schatting van de mobiliteit van het aantal cliënten met overgewicht.

Geef aan hoeveel cliënten van elke Mobiliteitsklasse in jouw organisatie worden verzorgd. Maak gebruik van de onderstaande indeling van obese cliënten in vijf Mobiliteitsklassen (Knibbe & Knibbe).

van A (meest links) tot E (meest rechts).

Copyright afbeelding en Arjo

3 Ambulance

- Is de ambulance geschikt om adequate acute zorg te verlenen aan obese clienten?
  ☐ Ja ☐ Nee
- Is de maximale capaciteit van de brancards voldoende?
  ☐ Ja ☐ Nee
- Zijn de brancards breed genoeg?
  ☐ Ja ☐ Nee
- Kunnen de brancards elektrisch, dus zonder te duwen of te tillen, in en uit de ambulance?
  ☐ Ja ☐ Nee

4 Bedden

- Is de maximale capaciteit van de bedden (in kilo's) voldoende? Denk ook aan het hoofdeinde. Als dat onvoldoende is, kan de obese cliënt achterover in bed zakken en zal zelfs kunnen stikken.

  ☐ Ja ☐ Nee

- Zijn de bedden voldoende breed? Om decubitus te voorkomen moet de obese cliënt zich goed kunnen bewegen in bed en zich niet stoten aan de bedhekken.

  ☐ Ja ☐ Nee

- Hebben de bedden voldoende elektrische (!) instelmogelijkheden zodat de obese cliënten niet volledig horizontaal hoeven te liggen? Dit om ademhalingsproblemen, die vaak voorkomen bij obese cliënten, te voorkomen.

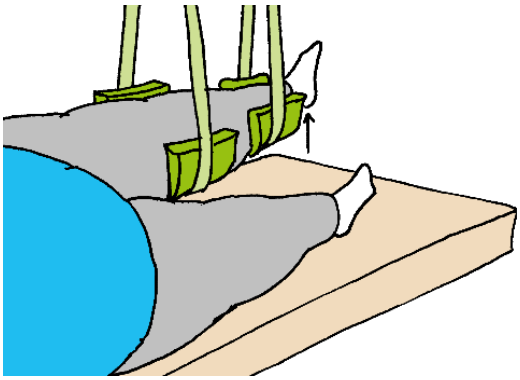
  ☐ Ja ☐ Nee

- Hebben de hulpmiddelen die op of aan het bed zijn bevestigd (papegaai, bedladder, etc.) voldoende capaciteit?

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

- Hebben de hulpmiddelen die bij het zwachtelen worden gebruikt ter ondersteuning van de armen of benen voldoende capaciteit? En zijn ze voldoende breed?

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

Copyright afbeelding: LOCOmotion

- Hebben de bedden een speciaal middengedeelte dat voorkomt dat de obese cliënt in elkaar gedrukt wordt op het moment dat het bed naar zitstand gaat? Dit is bedoeld om ademhalingsproblemen te voorkomen.

  ☐ Ja ☐ Nee

- Is de capaciteit van het antidecubitusmatras, zoals bijvoorbeeld een alterneringsmatras, voldoende?

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

- Zijn de bedden, inclusief obese client ergonomisch verrijdbaar? Met andere woorden: er is niet meer dan 20 — 25 kilogramkracht nodig bij het verrijden?

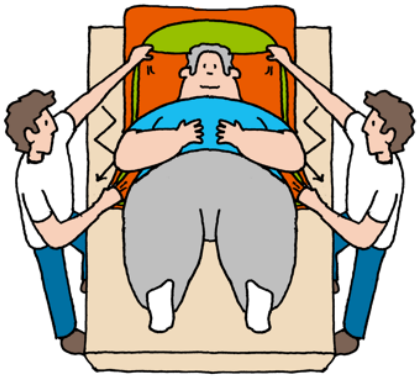
  ☐ Ja ☐ Nee

- Kunnen de bedden door de deuren, in de liften, etc.?

  ☐ Ja ☐ Nee

Het maximaal toelaatbaar gewicht van de hulpmiddelen is normaliter op het hulpmiddel of in de gebruiksaanwijzing vermeld. Vraag het desnoods na bij de leverancier en wees er zeker van dat de zorgverleners het maximum kennen.

5 Glijzeilen

Copyright afbeelding: LOCOmotion

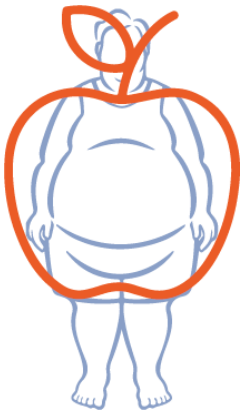
- Zijn de glijzeilen (voor de transfers binnen de grenzen van het bed) groot genoeg? Het glijzeil moet minimaal aan beide zijkanten van de client zichtbaar zijn.

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

- Bestaat het glijzeil minimaal uit twee lagen? Dan kunnen twee losse vellen zijn, of een tunnelversie.

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

6 Stoelen

Copyright afbeelding: eLift

Copyright afbeelding: eLift

- Is de maximale capaciteit van de stoelen (in kilo's) voldoende? Denk aan rolstoelen, postoelen, douchestoelen, stoelen in de wachtruimtes, onderzoeksstoelen, etc.

  ☐ Ja ☐ Nee

- Zijn de stoelen zo breed dat de billen niet vast komen te zitten tussen de leuningen?

  ☐ Ja ☐ Nee

- Zijn de armleuningen sterk genoeg om op te steunen?

  ☐ Ja ☐ Nee

- Zijn de rolstoelen verstelbaarheid aan de hand van het lichaamstype (appel, peer)?

  ☐ Ja ☐ Nee

- Als de stoelen niet elektrisch verrijdbaar zijn: is er niet meer dan 20 — 25 kilogramkracht nodig bij het verrijden?

  ☐ Ja ☐ Nee

Hulpmiddelen die speciaal voor obese clienten zijn, kunnen vaak gehuurd of geleased worden. Bij niet frequent gebruik kan dit goedkoper zijn. Let er wel op dat deze hulpmiddelen een zeer korte levertijd ('same day') moeten hebben.

7 Tilliften

Copyright afbeelding: LOCOmotion

- Is de maximale capaciteit van de tillift voldoende?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de maximale capaciteit van de tilbanden, dus voor passieve én staliften, voldoende?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Zijn er tilbanden die passen bij de lichaamstypes (appel, peer)?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is het mogelijk de obese cliënt met de tillift, of gelijkwaardig hulpmiddel van de grond te tillen?
  ☐ Ja ☐ Nee
- Is het mogelijk de mobiele tillift inclusief obese client, ergonomisch te verrijden? Met andere woorden er is niet meer dan 20 — 25 kilogramkracht nodig bij het verrijden?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

Wil je weten hoe je op een eenvoudige manier kunt bepalen of je niet meer dan 20 — 25 kilo kracht nodig hebt bij het verrijden?
Kijk dan dit filmpje https://www.youtube.com/watch?v=QRlF_mMpmTo

8 Toiletgang

- Is de maximale capaciteit van de toiletpot voldoende? Ga ervan uit dat dat niet het geval is bij een hangende toiletpot.
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de toiletpot aangepast aan de obese client: heeft de bril een bredere rand en een groter gat?
  ☐ Ja ☐ Nee
- Zijn de steunen en beugels sterk genoeg? En zijn ze ook voldoende stevig in de muur bevestigd?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Sommige toiletten hebben een opstamechanisme, vergelijkbaar met een opstastoel. Is de maximale capaciteit van de motor van het opstatoilet voldoende?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Heeft het opstatoilet bij voorkeur een sproeiföhninstallatie?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de ondersteek (‘bedpan’) speciaal geschikt voor obese cliënten?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

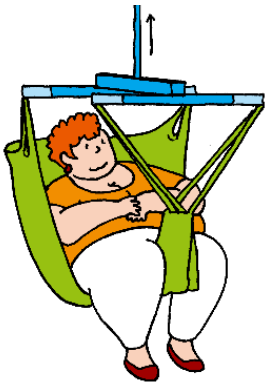
- Is het incontinentiemateriaal groot genoeg? Is het speciaal bedoeld voor obese cliënten?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Hebben de grootste maten incontinentiemateriaal voldoende variatie in de absorptie capaciteit?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

9 Overlijden

- Is de lijkzak voldoende groot, breed en stevig?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is het materiaal voor de lijktooi ('afleggen') adequaat voor de overleden obese client?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de maximale capaciteit en de breedte van brancard voldoende?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Kunnen de horizontale transfers gedaan worden met een passieve (plafond)lift met voldoende tilcapaciteit? En met een tilband of tiljuk die voldoende ruim en sterk is?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de koeling groot genoeg?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de deurbreedte voldoende?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de kist voldoende breed en stevig?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

10 Last but not least

- Is gewichtsbepaling op verantwoorde wijze mogelijk? Denk aan een weegschaal of weegplateau met extra capaciteit. Of gewichtsbepaling als de client in de tillift hangt?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is het mogelijk de bloeddruk te bepalen? Door de omvang van de arm kan de manchet te klein zijn.
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt
- Is de maximale capaciteit van de rollator voldoende? Om de duwen, maar ook om op te zitten? En de breedte? En de remcapaciteit? Met andere woorden: is de rollator geschikt voor de obese client?
  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

Copyright afbeelding: LOCOmotion

- Zijn de lijnen voor bloedafname, perifere en centrale perfusie, thoraxdrainage, supra pubische sonde, PEG sonde, drains, katheters, etc. voldoende lang?

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

- Heeft de personenlift voldoende capaciteit?

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

- Is de diameter van de scanner voldoende? Kan de client de armen naast het lichaam houden, in plaats van op de buik? Houd rekening met de lichaamstypes (appel, peer): de maximale omvang van de obese client kan immers vrij lokaal zijn (heup, schouder, elleboogregio, billen, etc.).

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

- Is de maximale capaciteit van het echotoestel voldoende? Wordt er gewerkt met een speciale probe voor obese clienten?

  ☐ Ja ☐ Nee ☐ Nvt

- Zijn de hulpmiddelen die gebruikt worden bij een evacuatie sterk en breed genoeg?

  ☐ Ja ☐ Nee

11 Etcetera

Deze checklist is niet compleet. Als je je zorgorganisatie checkt aan de hand van deze BMI40+ Facility Check©, houd daarom je ogen goed open. Noteer eventuele knelpunten hieronder.

Colofon

Deze versie (2023) van de BMI40+ Facility Check © is een doorontwikkeling van de oorspronkelijke 'BMI40+ ZorgOrganisatieToets', destijds (2016) ontwikkeld door JJ Knibbe en NE Knibbe (LOCOmotion) in opdracht van de Stichting Arbeidsmarktbeleid Verpleeg- en Verzorgingshuizen (SAB-V&V). Deze BMI40+ Facility Check © is tot stand gekomen met steun van eUlift.

Auteurs:

Knibbe NE, Knibbe JJ (LOCOmotion, Nederland)

Met dank aan:

Fillip Buckens (UZ Gent, België), Tania Goderis (AZ Alma, België), Lieven Maertens (Zorgergonomie, België) en Mary Willa Matz (MSPH, CPE President, Patient Care Ergonomic Solutions, Florida USA)

Vormgeving:

Rob Krul (Moderne Meesters)

Heb je vragen, opmerkingen, aanvullingen? Geef ze door aan nico@knibbe.nl, zo houden we samen deze vragenlijst zo accuraat en compleet mogelijk.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union